

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.013.06.2020

Dariusz Chwaliński
Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Skrzyńsku
Pl. Św. Marka 1, 26-400 Skrzyńsko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/035 Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ochotnicza Straż Pożarna w Skrzyńsku
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Chwaliński, Prezes OSP w Skrzyńsku od 7 maja 2019 r., wcześniej od 2012 r. Marcin Józwowiak
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania jednostki OSP. 2. Wyposażenie jednostki OSP oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia kontroli. Kontrolą mogą być również objęte dokumenty wytworzone wcześniej bądź później, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Łukasz Misiak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/142/2020 z dnia 07.09.2020 r. (akta kontroli str. 1, 6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, Ochotnicza Straż Pożarna w Skrzyńsku³ jest przygotowana do funkcjonowania w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym⁴. Stan wyszkolenia strażaków ochotników, a także posiadane wyposażenie umożliwiały realizację zadań ratowniczo-gaśniczych w ramach ksr. Sprzęt ratowniczy, urządzenia łączności w samochodach były sprawne, a samochody posiadały aktualne badania techniczne oraz polisy ubezpieczeniowe. NIK zauważyła jednak, że dwa aparaty oddechowe nie posiadały sygnalizatorów bezpieczeństwa, ponadto jednostka OSP nie dysponowała hydraulicznymi narzędziami ratowniczymi. Jednostka była w całodobowej gotowości operacyjnej, która w analizowanych przypadkach wyniosła 80%⁵, a w całym kontrolowanym okresie 84,9%⁶. Strażacy ochotnicy biorący udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych odbyli obowiązkowe szkolenia pożarnicze oraz posiadali ważne badania lekarskie i ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków. Statut OSP, w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, nie został uzgodniony z właściwym komendantem powiatowym PSP, do czego zobowiązuje art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Ponadto Zarząd OSP nie zawiadomił sądu rejestrowego o zmianie statutu w 2008 r. do czego zobowiązuje art. 21 § 1 Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach⁷.

Nieprawidłowości te nie miały wpływu na gotowość i zdolność bojową Jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania OSP w Skrzyńsku

Opis stanu faktycznego

1.1. OSP w Skrzyńsku jest stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym⁹. Obszar działalności OSP obejmuje Skrzyńsko i miejscowości położone w rejonie pomocy wzajemnej. Decyzją Komendanta Głównego PSP nr 34/53/KSRG z dnia 27 czerwca 1997 r.¹⁰ Jednostka została włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na czas nieokreślony.

Porozumienie dotyczące włączenia Jednostki do ksr. zostało zawarte w dniu 6 maja 1996 r. (obowiązuje od 1 lipca 1996 r.), pomiędzy Prezesem OSP, ówczesnym Komendantem Rejonowym PSP w Przysusze oraz Burmistrzem Gminy i Miasta w Przysusze¹¹. Porozumienie to zawierało wszystkie elementy wymienione w § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r., tj.: określało liczbę i rodzaje sił i środków jednostki przewidzianych do włączenia do systemu, w tym samochód Star 244 GBA 2,5/16, liczbę członków OSP (15), zasady utrzymania sił i środków w stanie zdolności do podjęcia działań ratowniczych

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: OSP lub Jednostka.

⁴ System, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 961, ze zm.), dalej: ksr.

⁵ Szczegółowa analiza dziesięciu akcji ratowniczych z 2019 r. wykazała, że w działaniach tych uczestniczyło od czterech do sześciu strażaków, a gotowość operacyjna jednostki wyniosła 80%.

⁶ W badanym okresie jednostka została wezwana na akcję 126 razy, 107 razy Jednostka OSP wyjechała do zdarzenia, 19 razy nie wyjechała.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 713, ze zm.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Od 17 stycznia 2002 r.

¹⁰ Wydana na podstawie § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 140, poz. 800).

¹¹ Dalej: Porozumienie.

w ramach systemu¹², warunki sprawnego alarmowania¹³, wymagany poziom wyszkolenia. W załącznikach do Porozumienia określono: minimalny normatywu wyposażenia jednostki OSP w Skrzyńsku (załącznik nr 1); braki do uzupełnienia, usterki do usunięcia w OSP w Skrzyńsku¹⁴ (załącznik nr 2); wykaz członków OSP w Skrzyńsku zaliczonych do ksrq w wieku 18-45 lat (załącznik nr 3); dane dotyczące łączności przewodowej całodobowej (załączniki nr 4) oraz obowiązki i uprawnienia jednostki OSP włączonej do ksrq (załącznik nr 5).

Aneks z dnia 18 października 2010 r.¹⁵ do ww. Porozumienia wprowadzono zmiany w zakresie: włączenia do systemu budynku strażnicy wraz z wyposażeniem¹⁶, określenia minimalnego normatywu wyposażenia, w tym samochodów, sprzętu ratowniczego oraz obsady i wyszkolenia strażaków OSP (załącznik nr 1); sposobów i środków alarmowania Jednostki (które stanowią: aktualny wykaz numerów telefonów do druhów OSP, system selektywnego wywoływania uruchamiającego syrenę alarmową w siedzibie OSP, łączność telefoniczna w miejscu zamieszkania druhów OSP, łączność radiotelefoniczna oraz łączność radiotelefoniczna w czasie prowadzenia przez Jednostkę nasłuchu radiowego); wykazu członków OSP w Skrzyńsku (załącznik nr 3), minimalnej liczby wyszkolonych członków czynnych w wieku 18-65 lat, która nie może być mniejsza niż obsada posiadanych samochodów ratowniczo-gaśniczych (tj. 12). Wprowadzone zmiany zakładały również, że minimum 50% stanu osobowego członków czynnych musi mieszkać i pracować w Skrzyńsku. Wymóg ten wypełniono.

Jednostka OSP nie opracowywała Karty Aktualizacji (załącznik nr 2) określonej we wzorze ujętym w Porozumieniu (w Karcie Aktualizacji nie ujęto zmian w zakresie m.in. samochodu ratowniczo-gaśniczego Star 14-277 GBA 2,5/16, który został włączony do ksrq we wrześniu 2019 r., zmiany sprzętu ratowniczo-gaśniczego, zmiany liczby wyszkolonych strażaków), pomimo tego, iż zgodnie z pkt. 1 ww. Aneksu zmiany sprzętowe i szkoleniowe jednostki wynikły z jej funkcjonowania mogące powodować dezaktualizację porozumienia¹⁷, miały być dokonywane w formie pisemnej poprzez Kartę Aktualizacji.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa OSP oraz Komendanta Powiatowego PSP Jednostka OSP informowała PSP o wszelkich zmianach poprzez przysyłanie wykazów sporządzanych zgodnie ze wzorem opracowanym przez Wydział Operacyjny KP PSP w Przysusze, w związku z tym stan wyposażenia ujęty w systemie SWD był zgodny z wyposażeniem, którym dysponowała OSP.

Zgodnie z Aneksem jednostka OSP została zobowiązana również do przekazywania, co najmniej raz w roku (w styczniu), do Komendy PSP w Przysusze aktualnego wykazu wyznaczonych do działań ratowników. KP PSP w Przysusze wyjaśnił, że w 2020 r. OSP w Skrzyńsku wypełniała ten obowiązek i przesała do PSP kartę wyszkolenia członków OSP, opracowaną na podstawie załącznika nr 3 do Aneksu¹⁸. Strażacy aktualnie objęci ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków zostali ujęci w osobnym zestawieniu.

W pkt. 5 i 6 Aneksu ustalono warunki rozwiązania Porozumienia.

¹² W tym m.in. kierowanie na badania lekarskie, warunki garażowania pojazdów, przegląd przez PSP stanu sprzętu co najmniej raz w roku oraz kontrole gotowości bojowej minimum dwa razy w roku.

¹³ Łączność radiowa za pomocą radiotelefonu na wyposażeniu pojazdu, system łączności selektywnej.

¹⁴ W tym ogrzewanie garażu, 2 radiotelefony nasobne, 6 kompletów ubrań bojowych, 12 par butów do ubrań bojowych, 7 par butów gumowych, węże strażackie, gaśnice.

¹⁵ Dalej: Aneks.

¹⁶ Zgodnie z aktem notarialnym Repertorium A nr 1496/2014 OSP w Skrzyńsku dzierżawi (od Wspólnoty Gruntowej Wsi Skrzyńsko) budynek Remizy OSP z garażem do dnia 14 marca 2028 r.

¹⁷ Zmiany nie mogły spowodować obniżenia gotowości bojowej jednostki poniżej minimalnych warunków określonych w obowiązującym wówczas rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 121, poz. 798).

¹⁸ Wykaz obejmuje imię i nazwisko strażaków, wiek, adres zamieszkania, odbyte szkolenie podstawowe (w tym szkolenie podstawowe BHP) wraz z datą ukończenia, funkcja w OSP, aktualność orzeczenia lekarskiego.

Po wejściu w życie nowego rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁹ obowiązujące Porozumienie, zmienione Aneksiem z 2010 r. nie zostało uaktualnione. Nie określono w nim zagadnień w zakresie zadań ratowniczych przewidzianych dla jednostki w ramach systemu oraz deklarowanej gotowości operacyjnej, wymienionych w § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia.

Prezes OSP wyjaśnił: „Dokumentacja związana z porozumieniem oraz aneks do porozumienia zawartego w 2010 r. przechodziła kolejno po zmianach zarządu z rąk do rąk i niestety zaginęła w jednostce OSP. Kopia porozumienia i aneksu dostarczona została przez PSP w Przysusze. Z tego powodu też obecny zarząd OSP nie posiadał wiedzy o konieczności dokonania aktualizacji porozumienia.”

(akta kontroli str. 17-51, 64-77, 98-107)

1.2. Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie włączania jednostek do ksrq do systemu może zostać włączona jednostka, która: posiada co najmniej jeden średni lub ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy, co najmniej 12 wyszkolonych ratowników, skuteczny system łączności powiadamiania i alarmowania, urządzenia łączności w sieci radiowej systemu na potrzeby działań ratowniczych; pozostaje w gotowości do podejmowania działań ratowniczych. OSP spełniała określone warunki, co zostało szczegółowo przedstawione w obszarze 2. niniejszego wystąpienia.

Stan liczebny OSP określony w Aneksie wynosił 48 osób, w tym 44 członków czynnych. Faktyczna liczba członków OSP wg. stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. ogółem wynosiła 52 osoby (w tym osoby niewyjeżdżające do akcji ratowniczych, honorowi i wspierający członkowie OSP, osoby starsze, nie przebywające obecnie w miejscu zamieszkania). Liczba strażaków wyznaczonych do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych wynosi 22 osoby²⁰. Część sił OSP pochodzi z OSP Janików²¹. Zmiany osobowe, w tym wykaz wyznaczonych do działań ratowników Jednostka zgłaszała do PSP w Przysusze w załączniku nr 3 do Aneksu. Prezes OSP wyjaśnił, że „Aneks do Porozumienia został stworzony w roku 2010. W tym czasie wielu członków zmieniło miejsce zamieszkania oraz osiągnęło wiek emerytalny, z tego powodu też liczba członków aktywnych w działaniach ratowniczo-gaśniczych uległa zmniejszeniu. Wykaz czynnie działających członków jest stale aktualizowany w PSP poprzez przedkładanie zaświadczeń o odbytych szkoleniach, kursach.”

(akta kontroli str. 34-51, 64-77, 98-112)

1.3. Jednostka realizowała działania ratownicze związane z pandemią COVID-19 w siedmiu przypadkach na terenie gminy Przysucha. Działania te polegały na dezynfekcji ulic oraz przestrzeni publicznej w miejscowości Skrzyńsko oraz Przysucha. Nie wystąpiły przypadki absencji ratowników spowodowanych zarażeniem koronawirusem, gotowość operacyjna Jednostki nie była zagrożona. Jednostka w dniu 26 maja 2020 r. otrzymała zestaw środków ochronnych do przeciwdziałania COVID-19 od Burmistrza Miasta i Gminy Przysucha²², w tym m.in.: maseczki jednorazowe – 100 sztuk, kombinezony jednorazowe – 15 sztuk, rękawice jednorazowe – 400 par, 4 komplety lekkich ubrań specjalnych wraz z lekkim hełmem z przyłbicą i goglami. Jak wyjaśnił Prezes OSP, cały skład osobowy jednostki został

¹⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1317. Dalej: rozporządzenie w sprawie włączania jednostek do ksrq.

²⁰ Ponadto dwóch strażaków, którzy w lipcu 2020 r. ukończyli podstawowe szkolenie przeciwpożarowe.

²¹ Jednostka OSP Janików nie posiada remizy OSP, pojazdów, ani wymaganych środków ochrony indywidualnej i w związku z tym nie ma możliwości brania udziału w działaniach ratowniczych. Z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo obu miejscowości, strażacy z OSP Janików zasilają szeregi ratownicze jednostki OSP Skrzyńsko, której wyposażenie daje im możliwość uczestniczenia w akcjach ratowniczych. W systemie SWD KP PSP Przysucha strażacy z OSP Janików są wykazywani jako członkowie OSP Skrzyńsko.

²² Protokół zdawczo odbiorczy z przekazania środków ochrony osobistej zakupionych przez Województwo Mazowieckie z dnia 26.05.2020 r.

zapoznany z zaleceniami dotyczącymi zakładania i zdejmowania środków ochrony indywidualnej, informacją o reżimie sanitarnym podczas działań ratowniczo – gaśniczych, wytycznymi dla jednostek OSP włączonych do KSRG oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego MSWiA.

(akta kontroli str. 7-8, 78)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

OSP działała w oparciu o Porozumienie spełniające wymogi rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i realizowała obowiązki z niego wynikające. Pomimo tego, iż dokument ten nie został dostosowany do wymogów aktualnie obowiązującego rozporządzenia, nie miało to negatywnego wpływu na jej funkcjonowanie w ramach ksr. Przygotowanie i wyposażenie OSP w Skrzyńsku spełniało bowiem wymagania wynikające z obowiązujących przepisów dotyczących ksr. i umożliwiało realizację działań ratowniczo-gaśniczych w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

OBSZAR

2. Wyposażenie OSP w Skrzyńsku oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników

Opis stanu
faktycznego

2.1. Jednostka nie została włączona do wojewódzkiego odvodu operacyjnego. Według stanu na 30 czerwca 2020 r. liczba członków OSP wynosiła 52, w tym 22 strażaków wyznaczonych do udziału w akcjach ratowniczych.

Jednostka posiadała Statut uchwalony 2 marca 2008 r., który nie został uzgodniony z Komendantem Komendy Powiatowej PSP w Przysusze w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, co jest niezgodne z art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Sekretarz OSP wyjaśnił, że „Obecny Zarząd nie posiadał wiedzy, że Statut OSP powinien być uzgodniony z PSP w Przysusze. W najbliższym czasie Zarząd uzupełni brak uzgodnienia.”

Obowiązujący Statut nie został zgłoszony do sądu rejestrowego, do czego obliguje z art. 21 § 1 Ustawy Prawo o stowarzyszeniach (wpisy w KRS odnoszą się do statutu z dnia 11 lutego 2002 r.). Prezes OSP wyjaśnił, że „Brak zmiany statutu w KRS powstał za czasów funkcjonowania zarządu, który obecnie nie sprawuje władzy. Obecny Zarząd nie zwrócił uwagi na fakt, iż ten obowiązek nie został dopełniony. Zarząd zobowiązuje się do niezwłocznego usunięcia tego braku.”

(akta kontroli str. 10-14, 17-33, 93-95)

2.2. Strażnica OSP spełniała standardy określone w Analizie potencjału ratowniczego ochotniczych straży pożarnych włączonych do KSRG, zatwierdzonej w 2019 r. przez Komendanta Głównego PSP (Standardy OSP)²³. Strażnica OSP w Skrzyńsku znajduje się w starym budynku po gruntownym remoncie w 2008 r. W skład strażnicy wchodzi: dwa garaże z trzema miejscami postojowymi, z dwiema ręcznie otwieranymi bramami (w jednym z garaży ściana nosi ślady wilgoci z powodu usterki dachu w 2020 r.), z zapleczem socjalno-sanitarnym (dzielonym z Kołem Gospodyń Wiejskich oraz Domem Kultury) wyposażonym w dwie łazienki z toaletą (w trakcie kontroli jedna z nich była niesprawna), świetlica pełniącą funkcję biura OSP oraz pomieszczenia szkoleniowego, pokój socjalny (pomieszczenie bez wyposażenia przeznaczone na kuchnię). Nie ma natomiast oddzielnej szatni i szafek na ubrania (strażacy przebierają się w odzież specjalną w garażu). Strażnica jest ogrzewana elektrycznie (6 grzejnikami oraz nagrzewaczem w garażu), budynek jest ocieplony styropianem, nie posiada instalacji CO.

²³ Na podstawie oględzin przeprowadzonych w dniu 6 października 2020 r.

Garaż nie posiada odciagu spalin. Podczas oględzin pojazdy były uruchamiane przy uchylonych oknach i w pełni otwartych drzwiach garażowych. Prezes OSP wyjaśnił, że „Brak odciagu spalin [...] nie ma wpływu na zdrowie oraz nie stwarza zagrożenia dla życia strażaków.”

Zainstalowany w strażnicy systemem selektywnego alarmowania był sprawny, syrena uruchamiała się zdalnie (z PSP lub poprzez aplikację e-remiza) oraz ręcznie, przyciskiem w strażnicy. Dodatkowo budynek posiada drugą syrenę niezwiązaną z działalnością przeciwpożarową²⁴ do której OSP i PSP nie mają dostępu.

(akta kontroli str. 79-89, 93-95)

2.3. OSP posiadała dwa samochody ratowniczo-gaśnicze: Star 266 GBA 2,5/20 z 1981 r., Star 14-277 GBA 2,5/16 z 2001 r., oraz pojazd operacyjny SLOp Tarpan Honker z 1995 r. Ich wyposażenie w sprzęt oraz urządzenia pożarnicze i łączności było zgodne ze Standardami OSP²⁵. Wszystkie pojazdy posiadały aktualne badania techniczne oraz polisy ubezpieczeniowe.

Nie spełniono natomiast standardu minimalnego wyposażenia w zakresie sprzętu ochronnego dróg oddechowych - liczba sygnalizatorów bezruchu nie była zgodna z liczbą posiadanych aparatów oddechowych i masek. Jednostka była wyposażona w cztery aparaty powietrzne wraz z 4 maskami, oraz 2 sygnalizatory bezpieczeństwa (które są częścią zestawu oddechowego). Brak sygnalizatorów został odnotowany w przekazywanym do KP PSP wykazie sprzętu. Jak wyjaśnił Prezes OSP, brak dwóch sygnalizatorów „nie wpływa negatywnie na prowadzenie działań ratowniczo-gaśniczych ani na bezpieczeństwo samych strażaków biorących udział w akcji, gdyż jest to osprzęt przenośny i każdy ratownik przystępujący do akcji ratowniczo-gaśniczej (rota w składzie dwóch ratowników) zakłada sygnalizator na swój aparat tlenowy.” Zgodnie z wyjaśnieniami, KP PSP w Przysusze ma podobne stanowisko w tej sprawie. Jednostka OSP nie posiadała także zestawu hydraulicznych narzędzi ratowniczych, co ogranicza możliwość podejmowania działań ratowniczych przez jednostkę.

Stan wyposażenia w środki ochrony indywidualnej strażaków-ochotników nie spełniał minimalnego poziomu 12 kompletów wskazanych w pkt. 7.1.2. Standardów OSP w zakresie: rękawic (stan 11 szt.), hełmów ciężkich (10 szt.), pasów strażackich (8 szt.) i zatrzaśników (4 szt.), podpinek (brak podpinek), oraz toporków (brak toporków). Jak wyjaśnił Prezes OSP „Braki w sprzęcie wynikają z braku funduszy na zakup wyposażenia bądź sprzętu ratowniczego, którego jednostka nie posiada na stanie. [...] PSP wiedziało o brakach w wyposażeniu po corocznych kontrolach sprzętu w jednostce. Podjęto działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa, np. przekazanie [na rzecz OSP] nieodpłatnie samochodu GBA Star 14-277 będącego na wyposażeniu PSP.”

Wyposażenie osobiste strażaków przygotowane do użycia w akcjach ratunkowych znajdowało się w garażu.

(akta kontroli str. 93-95, 110-112)

2.4. Strażacy-ochotnicy (22 osoby), byli uprawnieni do udziału w akcjach ratowniczych zgodnie z wymogiem określonym w art. 19 ust. 1b ustawy o ochronie przeciwpożarowej, tj.: byli we właściwym wieku, posiadali wymagane przeszkolenie pożarnicze. Ponadto byli ubezpieczeni od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Spośród 22 wyznaczonych do bezpośredniego udziału w akcjach, aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych posiadało 17 strażaków, w tym sześciu posiadało badania aktualne do czerwca 2020 r., które

²⁴ Syrena Obronności Cywilnej uruchamiana z zdalnie z Warszawy w ramach Systemu ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach dla Powiatu Przysuskiego – alarmująca o zagrożeniach związanych z zagrożeniem terrorystycznym, katastrofami naturalnymi i technicznymi, i zjawiskami atmosferycznymi w czasie pokoju oraz alarmowanie o zagrożeniach z powietrza, skażeniach chemicznych i biologicznych w czasie wojny.

²⁵ Na podstawie oględzin przeprowadzonych w dniu 6 października 2020 r.

zgodnie z § 31m pkt. 1 Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19²⁶ miały przedłużoną ważność. Podczas kontroli, we wrześniu, ww. sześciu strażaków uzyskało aktualne orzeczenia lekarskie.

Pięciu strażaków (spośród 22) posiadało nieaktualne orzeczenia lekarskie: jeden strażak posiadał badanie nieaktualne od sierpnia 2018 r. (podczas kontroli uzyskał aktualne orzeczenie lekarskie), czterech strażaków posiadało badania lekarskie nieaktualne od lutego 2020 r. Jak wyjaśnił Prezes OSP cztery osoby, którym badania wygasły w lutym 2020 r. są członkami OSP Janików. Otrzymali Skierowania na badania z Urzędu Gminy, lecz nie wykonali badań. W toku kontroli ustalono, że pięciu ww. strażaków, którzy nie posiadali aktualnych badań lekarskich, nie wyjeżdżało do zdarzeń i nie brało czynnego udziału w działaniach ratowniczych.

Poziom wykształcenia strażaków spełniał normatyw wykształcenia ustalony dla ochotniczych straży pożarnych włączonych do ksrp oraz standardy ustalone przez Komendanta Głównego PSP²⁷. Na dzień 30 czerwca b.r. szkolenie podstawowe ukończyło 22 strażaków²⁸, szkolenia dowódców – 6 osób, szkolenie w zakresie ratownictwa technicznego – 20 osób, szkolenie naczelników – 3 osoby, szkolenie kierowców konserwatorów sprzętu – 4 osoby, szkolenie z zakresu zabezpieczenia miejsca lądowania śmigłowców LPR – 6 osób, szkolenie z udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy – 9 strażaków, szkolenie przeciwpowodziowe – 17 osób. Na dzień 30 czerwca dwaj kierowcy spełniali warunki prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami²⁹, ponadto wymagania te spełniał dodatkowo trzeci strażak, który w lipcu b.r. ukończył podstawowe szkolenie przeciwpożarowe. W 2019 r. Jednostka OSP w Skrzyńsku brała udział w trzech ćwiczeniach organizowanych przez PSP w Przysusze, w jednych ćwiczeniach jednostka nie brała udziału z uwagi na brak kierowcy (z powodu pracy). Czterech strażaków brało udział w szkoleniu podstawowym, dwóch strażaków w szkoleniu z zakresu współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, czterech strażaków OSP ukończyło kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Strażacy (22 osoby³⁰) zostali przeszkoleni w zakresie BHP w ramach podstawowych szkoleń strażaków ratowników. Jednostka nie realizowała szkoleń bhp wskazanych w Analizie potencjału OSP z 2019 r. oraz w Zasadach organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP w 2015 r. Zgodnie z Porozumieniem do prowadzenia takich szkoleń zobowiązał się Zarząd OSP w porozumieniu z Wójtem Gminy. Prezes OSP wyjaśnił, że „Czynnie działający członkowie OSP przechodzą szkolenia BHP podczas odbywania kursu podstawowego oraz innych kursów. W związku z tym wszyscy członkowie czynni w działaniach bojowych posiadają aktualne szkolenia BHP, udokumentowane jest to zaświadczeniem o zakończeniu odbytego kursu podstawowego. Ratownicy nie otrzymują oddzielnego zaświadczenia o odbyciu kursu BHP.”

(akta kontroli str. 14, 64-70, 115-116)

²⁶ Art. 31m pkt 1 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm.): Orzeczenia lekarskie wydane w ramach wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich, których ważność upłynęła po dniu 7 marca 2020 r., zachowują ważność, nie dłużej jednak niż do upływu 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii.

²⁷ W Analizie potencjału OSP z 2019 r. pkt. 9.1. określono minimalny standard wykształcenia obejmujący: szkolenie podstawowe – 12 osób, szkolenie naczelników – 2, dowódców – 2, kierowców konserwatorów sprzętu – 3, zakresu ratownictwa technicznego – 4, z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy – 6, z zakresu zabezpieczenia lądowania LPR – 4 osoby.

²⁸ Oraz dwóch strażaków w lipcu 2020 r.

²⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1268, ze zm.

³⁰ Oraz dwóch strażaków w lipcu 2020 r. podczas szkolenia podstawowego.

2.5. OSP była w całodobowej gotowości operacyjnej. Prezes OSP wyjaśnił, że o aktualnej gotowości operacyjnej lub jej braku informowano KP PSP w Przysusze za pomocą telefonu lub radiotelefonu. W okresie objętym kontrolą Jednostka informowała KP PSP w Przysusze o obniżonej gotowości bojowej: 10 razy z powodu wycofania z użycia samochodów bojowych, które uległy awariom, jeden raz z powodu wycofania agregatu prądotwórczego oraz o 6 przypadkach obniżonej gotowości operacyjnej z powodu braku aktualnych badań lekarskich strażaków OSP.

W 2019 r. Jednostka uczestniczyła w 63 zdarzeniach (bez wyjazdów do zabezpieczenia powiatu), w tym w 57 pożarach, 5 miejscowych zagrożeniach, a jeden alarm okazał się fałszywy. Jednostka mimo wezwania nie wyjechała do akcji 15 razy, co stanowi 19,2 % wszystkich wezwań w 2019 r.

Szczegółowa analiza dziesięciu akcji ratowniczych z 2019 r. wykazała, że w działaniach tych uczestniczyło jednorazowo od czerech do sześciu strażaków, a gotowość operacyjna jednostki wyniosła 80%.

W 2020 r. (I półrocze) Jednostka wzięła udział w 44 zdarzeniach, w tym w 30 pożarach, 13 miejscowych zagrożeniach, a jeden alarm okazał się fałszywy. W czterech przypadkach jednostka pomimo wezwania nie wyjechała do zdarzenia, co stanowi 8,3 % wszystkich wezwań w tym okresie. Jak wyjaśnił Prezes OSP w Skrzyńsku, „Braki wyjazdów jednostki OSP do zgłoszeń powodowane były przede wszystkim brakiem skompletowania obsady w momencie zdarzenia, jak również brakiem kierowcy w momencie zgłoszenia. Kierowcy oraz druhowie są osobami czynnymi zawodowo i w czasie zgłoszeń nie mogli podjąć działań ratowniczo-gaśniczych z powodu braku możliwości opuszczenia miejsca pracy.”

(akta kontroli str. 6-9, 98-107, 123-127)

2.6. OSP w Skrzyńsku posiada zbiorową polisę ubezpieczeniową od następstw nieszczęśliwych wypadków dla wszystkich członków OSP. Natomiast nie wszystkie wykazane w systemie SWD oraz w przedłożonym do kontroli wykazie szkoleń są udokumentowane w OSP. Trzynastu strażaków posiadało pełną dokumentację (orzeczenia lekarskie i dokumentację szkoleniową) w siedzibie OSP. Jednostka nie posiadała pełnej dokumentacji szkoleniowej i orzeczeń lekarskich sześciu strażaków, ponadto w przypadku trzech strażaków nie posiadano orzeczeń lekarskich (pozostałą dokumentację szkoleniową posiadano). Mimo braków zaświadczeń w OSP, wszystkie szkolenia i badania lekarskie zostały odnotowane przez PSP w Przysusze w systemie SWD. Prezes OSP oraz Sekretarz Urzędu Gminy i Miasta w Przysusze wyjaśnili, że część dokumentacji szkoleniowej i orzeczeń lekarskich znajdują się w UGiM.

W samochodach ratowniczo-gaśniczych znajdowała się dokumentacja wymagana przepisami rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego³¹ m.in.: karta zdarzenia, karta potwierdzenia przekazania terenu, meldunki o wypadkach, karty udzielonej kwalifikowanej pierwszej pomocy, instrukcja przyjęcia śmigłowca LPR (schemat zabezpieczenia miejsca lądowania), organizacja łączności ze śmigłowcem (kryptonimy), ponadto instrukcje Covid-2019. W okresie objętym kontrolą Jednostka prowadziła ewidencję wyjazdów do zdarzeń, o której mowa w § 33 ww. rozporządzenia³².

(akta kontroli str. 10-13, 64-70, 79-89, 115-122)

³¹ Dz. U. poz. 1319.

³² Naczelnik OSP posiadał elektroniczną kopię wniosków o wypłatę ekwiwalentów za wyjazdy składanych do Urzędu Gminy i Miasta w Przysusze, który zawierał wykaz strażaków biorących udział w akcji, datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia akcji oraz miejsce zdarzenia.

W dniu 26 czerwca 2019 r. KP PSP przeprowadziła inspekcję gotowości operacyjnej Jednostki OSP połączoną z przeglądem technicznym sprzętu pożarniczego w zakresie: alarmowania, gotowości operacyjnej strażaków (w tym ich liczebność, kwalifikacje i stan wyposażenia), gotowości do natychmiastowego użycia pojazdów pożarniczych, sprzętu pożarniczego i sprzętu łączności, dokumentacji jednostki, wiedzy teoretycznej strażaków oraz ćwiczeń praktycznych. Inspekcja wykazała, że OSP w Skrzyńsku jest dobrze przygotowana do podejmowania działań ratowniczo-gaśniczych w ramach ksrsg. Ocena końcowa inspekcji to 4.0 (81 pkt na 100 możliwych). W sekcji Uwagi i wnioski wpisano, że należy zadbać o właściwy poziom wypełniania dokumentacji operacyjnej oraz karty udzielonej kwalifikowanej pierwszej pomocy (kpp), jak również przypomnieć ratownikom zasady prowadzenia korespondencji radiowej oraz zasady kpp. Prezes OSP wyjaśnił, że „wnioski przedstawione podczas kontroli zostały przekazane do wiadomości ratowników [...] w trakcie zebrania sprawozdawczego, które odbyło się w lutym 2020 r. w formie wykładu przeprowadzonego przez Komendanta PSP w Przysusze.” Zgodnie z wyjaśnieniami KP PSP w Przysusze nastąpiła znaczna poprawa jednostki OSP w tych obszarach.

(akta kontroli str. 52-58, 64-70, 110-112)

2.7. Według wyjaśnień Prezesa OSP „Trudności lub ograniczenia w realizacji działań ochrony pożarowej przez OSP związane są z zapleczem socjalnym. Budynek w którym znajduje się jednostka OSP nie jest własnością jednostki, tylko jest dzierżawiony. W budynku tym jest dodatkowo świetlica obsługiwana przez Urząd Gminy (Dom Kultury) oraz swoją siedzibę ma Stowarzyszenie Razem dla Skrzyńska [Kolo Gospodyń Wiejskich]. OSP nie posiada pomieszczenia, w którym mogłaby być zlokalizowana pralnia lub prysznice z których ratownicy mogli by skorzystać po powrocie ze zdarzeń ratowniczo-gaśniczych. Dodatkowym problemem jest brak ogrzewania centralnego budynku. W miesiącach zimowych w garażu, w którym zlokalizowane są pojazdy muszą być włączone nagrzewnice aby podtrzymać gotowość bojową pojazdów, gdyż samochody stacjonują z pełnymi zbiornikami wodnymi a brak ogrzewania może spowodować zamarznięcie wody, co spowoduje kosztowne awarie oraz brak gotowości bojowej. Problemem również jest klasyfikacja sprzętu, który może być zakupiony z dotacji z KSRG. Niektóre ubrania nie posiadają oznakowań rekomendowanych w systemie, a są jakościowo i materiałowo lepsze od tych, które posiadają rekomendację, co ma bezpośredni wpływ na komfort pracy ratowników, jednak nie można ich kupić za pieniądze z KSRG. Głównym problemem jednostki jest sposób dofinansowania oraz wielkość tego dofinansowania z systemu KSRG. Braki w sprzęcie hydraulicznym powodują, że jednostka nie jest dysponowana do zdarzeń, co przekłada się na dofinansowanie z KSRG. Problemem są wymagania formalno-prawne do programów związanych z dofinansowaniem do sprzętu z różnych źródeł oraz zbyt późna informacja o naborze wniosków.”

(akta kontroli str. 64-70)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Obowiązujący Statut OSP nie został uzgodniony z właściwym komendantem powiatowym PSP w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, co jest niezgodne z art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, a także nie został zgłoszony do sądu rejestrowego, co stanowi naruszenie art. 21 ust. 1 Ustawy Prawo o stowarzyszeniach.

Prezes OSP wyjaśnił, że zostanie to uzupełnione.

(akta kontroli str. 17-33, 64, 94-95)

OCENA CZĄSTKOWA

Wypożyczenie i poziom wykształcenia strażaków ochotników OSP w Skrzyńsku umożliwiały realizację działań ratowniczo-gaśniczych w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i były zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ksr. Strażacy ochotnicy czynnie uczestniczący w działaniach ratowniczo-gaśniczych spełniali wymogi w zakresie wieku i wykształcenia, posiadali aktualne badania lekarskie i ubezpieczenie. Sprzęt ratowniczy, samochody oraz wyposażenie strażaków było przygotowane do użycia bojowego i posiadało aktualne przeglądy i badania techniczne. Stwierdzono, że Jednostka nie posiadała dwóch sygnalizatorów bezpieczeństwa wchodzących w skład aparatów oddechowych, co w ocenie NIK może ograniczyć możliwości prowadzenia działań w strefie zagrożenia (strażacy nie mogą wchodzić w strefę zagrożenia bez sygnalizatorów bezpieczeństwa). Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące Statutu OSP nie miały wpływu na wykonywanie działań ratowniczych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Uzgodnić z Komendantem Powiatowym PSP w Przysusze postanowienia Statutu OSP w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
2. Zawiadomić sąd rejestrowy o zmianie statutu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 22 października 2020 r.

Kontroler

Łukasz Misiak

starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie

p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

Michał Musioł

